

48. Odpoveď ministra spravodlivosti Slovenskej republiky T. Boreca na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky M. Ritomskej podanú 19. februára 2014 vo veci problematiky súdov

Minister spravodlivosti Slovenskej republiky

Tomáš Borec

SEKRETARIÁT PREDSEDNÍ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 21-03-2014		
Číslo spisu: PREDC-888/8014		
Listy: 11	Prilohy: 113	
RZ	ZH	LI

Bratislava, marec 2014

Číslo: 35062/2014-130

Vážená pani poslankyňa,

predseda Národnej rady Slovenskej republiky mi v zmysle zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov zaslal na vybavenie Vašu interpeláciu.

K Vašej interpelácii uvádzam nasledovné vyjadrenie:

K otázke č. 1

V roku 2012 v mesiaci júl som zriadil na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky rekodifikačnú komisiu pre prípravu nového Občianskeho súdneho poriadku. Vláda Slovenskej republiky schválila dňa 5. júna 2013 Legislatívny zámer rekodifikácie civilného práva procesného uznesením č. 283. V zmysle bodu B. 1 tohto uznesenia rezort spravodlivosti predloží návrhy zákonov vypracovaných na základe schváleného legislatívneho zámeru na rokovanie vlády Slovenskej republiky do 30. septembra 2014. Cieľom pripravovanej úpravy je okrem iného aj spružnenie mechanizmu súdnych konaní a eliminácia prieťahov. Na príprave jednotlivých častí pracujú osobitné subkomisie. Z materiálu schváleného vládou Slovenskej republiky, ktorý je zverejnený na webovom sídle Úradu vlády Slovenskej republiky, ako aj na Portáli právnych predpisov vyberám nasledovné koncepčné východiská, ktorých cieľom je odstrániť prieťahy v súdnom konaní:

-Prvá časť Občianskeho súdneho poriadku upravujúca všeobecné ustanovenia si vyžaduje novú právnu úpravu procesných podmienok vrátane podmienok právneho zastúpenia, právnu úpravu justičného čakateľa, resp. aspoň odkaz na relevantnú právnu úpravu, tiež upravenie inštitútu doručovania, ktorý je jedným zo základných úskalí prieťahov v súdnom konaní.

-Pri príprave nových kódexov procesného práva sa ako základná otázka objavuje dĺžka súdneho konania, resp. prieťahov v súdnom konaní. V tejto súvislosti sa treba vyvarovať, aby právna úprava, akokoľvek nesystémová a neprehľadná, bola vnímaná ako jediná príčina prieťahov v súdnom konaní. Dôvody a príčiny prieťahov v konaní treba vnímať v komplexnosti a štrukturálnych väzbách vzhľadom na poddimenzovanie personálneho a materiálneho zabezpečenia súdnej sústavy, ktoré boli vyvolané politicky podmienenými odlišnými predstavami o správe a riadení súdnictva v Slovenskej republike. K prieťahom v konaní prispela i nestabilita predpisov hmotného práva a nečitateľnosť právneho prostredia ako celku.

-Dôležitou obsahovou zmenou, ktorá je spôsobilá prispieť k efektívnemu a rýchlemu konaniu, je zvýšenie požiadaviek na procesnú aktivitu sporových strán, a s tým spojenú procesnú diligenciu (zodpovednosť) so sankčnými dôsledkami v prípadoch procesnej pasivity. Pre vysvetlenie treba dodať, že často sami účastníci konania nenáležitým postupom, niekedy aj úmyselne, konanie predlžujú. Ak sa konaniu vyhýbajú, spôsobujú obštrukcie a nespolupracujú so súdom v konaní za účelom dosiahnutia skorého rozhodnutia, takýchto účastníkov konania by malo byť možné sankcionovať nástrojom upraveným novým civilným procesným kódexom. Pre prípad, že by účastník konania lehotu zmeškal a úkon neurobil, stratil by možnosť úkon urobiť neskôr (procesná preklúzia). Tak by bolo možné zaručiť vyšší záujem o spoluprácu aj zo strany účastníkov konania. Plynulosť a „bezprietahovosť“ konania totiž nie vždy závisí len a výlučne od vôle a konania súdu, či dokonca sudcu. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky ako orgán dohľadu nad správnym výkonom súdnictva dostáva kvantum sťažností na prietahy v konaní, z ktorých po hlbšom oboznámení sa s vecou často vyplynie práve procesná pasivita účastníka konania. Ak spomíname obštrukcie účastníkov konania, nemožno sa nepristaviť pri konaní súdov, ktoré býva často zo subjektívneho pohľadu účastníkov konania charakterizované ako zdĺhavé. No nielen toto subjektívne hľadisko, ale i objektívne atribúty ako „nápad“ vecí či dodržiavanie neefektívnych procesných lehôt spôsobujú často vnímanú nemožnosť uplatnenia si svojich práv v rámci primeranej lehoty. Súdny v dôsledku zahľtenia často ani objektívne nemôžu zvládnuť nápor, ktorému sú vystavené. Nová právna úprava si dáva za cieľ práve takéto situácie eliminovať.

-Vzhľadom na vysokú mobilitu obyvateľstva a prietahy v konaní vyplývajúce z účelovej neprítomnosti účastníkov a svedkov je nutné vytvoriť osobitnú formu dôkazu písomným výsluchom účastníka, resp. písomným výsluchom svedka, avšak s predpokladom zachovania dostatočnej objektivity. Poučený svedok či účastník môže na otázky súdu výnimočne, z dôvodov zachovania hospodárnosti konania, odpovedať aj písomne so všetkými s tým spojenými následkami. Treba zvážiť možnosť zabezpečenia svedka alebo účastníka v rámci občianskeho súdneho konania obdobným spôsobom, aký je stanovený v § 88 Trestného poriadku, s výnimkou obmedzenia osobnej slobody.

-Jednou z najčastejších príčin prietahov v súdnom konaní je také vedenie konania, v ktorom súd síce priebežne koná, no vykonáva množstvo pojednávaní, opakovane nariaďuje komplikované znalecké dokazovanie a podobne. Príčinou tohto stavu je absentujúca dôsledná úprava koncentrácie dokazovania a tvrdení účastníkov. V súvislosti s týmto nová právna úprava posilní doterajšie prvky, ktoré mali koncentrovať súdne konania. Do formy tzv. pre-trial hearing – predbežného prejednávania nároku – bude rozvinutá doterajšia právna úprava obsiahnutá v § 118 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, pričom súd v rámci tejto fázy obligatórne určí, ktoré z účastníkmi tvrdených skutočností považuje za právne významné s následnou výzvou adresovanou účastníkom, aby jasne označili, aké dôkazy na preukázanie týchto skutočností navrhujú, s tým, že na ich ďalšie tvrdenia a navrhované dôkazy sa nebude prihliadať. Doterajšie oprávnenie súdu podľa § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku bude transformované na povinnosť súdu uviesť právne posúdenie veci a zamerať dokazovanie len na preukázanie medzi účastníkmi sporných skutočností.

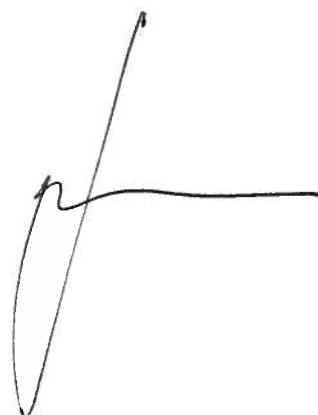
-Civilné súdne konanie vrátane konania v správnom súdnictve je nástrojom, pomocou ktorého sa účastníci domáhajú na súde ochrany svojich práv v zmysle článku 46 Ústavy Slovenskej republiky. Nemôže byť preto cieľom procesného práva vytvorenie a dodržiavanie komplikovaných procesných postupov, ktoré nevedú súd k sústredeniu sa na skutočný zmysel súdneho konania, ktorým je poskytnutie rýchlej a účinnej ochrany porušeného alebo ohrozeného práva. Výsledkom nesystémových noviel sa z Občianskeho súdneho poriadku vrátane jeho piatej časti stal pomerne neprehľadný právny predpis, ktorý vytvára množstvo aplikačných problémov a sám prispieva k súdnym prietahom. Nová procesná právna úprava správneho súdnictva v rámci nového Správneho súdneho poriadku by sa mala v rámci realizácie zásady spravodlivého procesu sústrediť

predovšetkým na dosiahnutie rozhodnutia v primeranej dobe, bez zbytočných prietahov, teda na zjednodušenie procesných pravidiel, v rámci ktorých bude mať sudca primeranú možnosť tvorivého výkladu práva.

K otázke č. 2

Na Vašu otázku priamo reaguje § 116 ods.2 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V súlade s týmto ustanovením sa považuje svojvoľné rozhodnutie sudcu, ktoré je v rozpore s právom, ak týmto rozhodnutím sudca spôsobí značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok za závažné disciplinárne previnenie. Toto ustanovenie teda rieši tie situácie, keď sudca svojvoľne rozhodne, podľa už neplatného práva, alebo keď sudca nenachádza podklad pre svoje rozhodnutie priamo v zákone. Na základe predmetného zákona je možné takémuto sudcovi uložiť disciplinárne opatrenie v disciplinárnom konaní.

S pozdravom

A handwritten signature in black ink, consisting of a large loop on the left and a horizontal line extending to the right.

Váž. pani
Mária Ritomská
poslankyňa Národnej rady
Slovenskej republiky

Na vedomie:
Váž. pán
Pavol Paška
predseda Národnej rady
Slovenskej republiky